

Sygn. akt II C 650/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

Przewodniczący SSO Adam Kmiecik

Protokolant Monika Bartos

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2014 roku w Łodzi

sprawy z powództwa K. S. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – (...) Komisariat Policji Komendy Miejskiej Policji w Ł.

o zapłatę

1. oddala powództwo;
2. nie obciąża powoda zwrotem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu i wydatkami poniesionymi tymczasowo ze Skarbu Państwa i przejmuje je na rachunek Skarbu Państwa;
3. nie obciąża powoda zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa;
4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata A. W. tytułem nieopłaconego zastępstwa procesowego za powoda z urzędu kwotę 8.856 (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć) złotych w tym 1.656 (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć) złotych podatku VAT.

Sygn. akt II C 650/11

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 7 lutego 2011 roku powód K. S. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – (...) Komisariatu Policji Komendy Miejskiej Policji w Ł. kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę i cierpienia, jakich doznał w wyniku zatrzymania go w dniu 11 września 2008 roku przez funkcjonariuszy policji, skutkiem czego było zwichnięcie stawu łokciowego prawego powoda i zerwanie tętnicy ramiennej prawej.

/pozew k. 3/

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Komenda Miejska Policji w Ł. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania na rzecz pozwanego, zaś kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. W ocenie pozwanego powód nie udowodnił swoich roszczeń co do zasady, jak i wysokości, w związku z czym nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej.

/odpowiedź na pozew k. 29-32/

W piśmie złożonym na rozprawie w dniu 10 lipca 2012 roku powód rozszerzył żądanie pozwu, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz renty w wysokości 1.500 zł miesięcznie w związku z częściową utratą zdolności do pracy, zwiększeniem się potrzeb powoda i zmniejszeniem się jego widoków na przyszłość.

/pismo k. 126-127/

W piśmie z dnia 7 listopada 2013 roku pozwany podniósł zarzut przedawnienia w zakresie rozszerzenia pozwu o żądanie zasądzenia renty z uwagi na to, że zostało ono zgłoszone po upływie 3-letniego terminu wskazanego w art. 442¹ § 1 k.c.

/pismo k. 256/

Na rozprawie w dniu 21 marca 2014 roku pełnomocnik powoda wnosił o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda 200.000 zł zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i cierpienia oraz 1.500 zł miesięcznie tytułem renty wyrównawczej. Ponadto wnosił o zasądzenie kosztów pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu, oświadczając, że nie zostały one opłacone w całości, ani w części.

/protokół rozprawy k. 299-300/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 września 2008 roku funkcjonariusze policji R. R., M. M., R. M. oraz P. J. w ramach prowadzonych czynności wykrywczych w sprawach rozbojów przybyli do mieszkania przy ulicy (...) w Ł., gdzie zastali m.in. dwóch mężczyzn, w których rozpoznali sprawców rozbojów. Policjanci mieli na szyi założone legitymacje służbowe. Powód na widok funkcjonariuszy zerwał się w stronę segmentu, na którym leżał nóż, próbował uciekać. Mężczyźni zachowywali się agresywnie, nie wykonywali poleceń policjantów, stawili czynny i bierny opór. Funkcjonariusz M. M. zastosował siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających wobec O. K., a funkcjonariusz P. J. zastosował chwyt obezwładniający wobec powoda. Mężczyźni byli nadal agresywni, wyszarpywali się, blokowali ręce, uniemożliwiając sprawne założenie kajdanek. Dzięki pomocy udzielonej przez pozostałych funkcjonariuszy zatrzymanym mężczyznom udało się założyć kajdanki. Powód trakcie sprowadzania go do samochodu po schodach na klatce był agresywny, pobudzony, wyrwał się.

Podczas przejazdu na Komisariat Policji powód zaczął uskarżać się na ból w prawym ramieniu, widoczna była opuchlizna w okolicach jego łokcia. Policjanci zgłosili to dyżurnemu, który wezwał karetkę pogotowia na Komisariat.

/sprawozdanie z postępowania wyjaśniającego k. 33-34, notatki służbowe k. 35-47, zeznania świadków: M. M. k. 84v, P. J. k. 175v-176, R. R. k. 176/

K. S. (1) z Komisariatu został przewieziony do szpitala im. S. w Ł.. Następnie przewieziono go do szpitala (...) w Ł., gdzie przebywał na oddziale naczyniowym.

/sprawozdanie z postępowania wyjaśniającego k. 33-34, zeznania świadka R. R. k. 176, zeznania powoda k. 299v/

Od dnia 6 listopada 2008 roku do 14 stycznia 2009 roku oraz od 9 lutego 2011 roku do 31 marca 2011 roku powód przebywał na Oddziale (...) Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) w Ł. z rozpoznaniem stanu po zwłknięciu prawego stawu łokciowego i rekonstrukcji tętnicy ramiennej prawej w 2008 roku.

/karty informacyjne k. 129-130/

Orzeczeniem z dnia 27 lutego 2012 roku wydanym przez (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności powód został uznany za niepełnosprawnego w stopniu lekkim. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 2001 roku.

/orzeczenia o stopniu niepełnosprawności k. 131-132/

W dniu 5 kwietnia 2012 roku Dyrektor Zakładu Karnego w G. podjął pozytywną decyzję odnośnie zatrudnienia powoda przy pracy nakładczej. Jednakże lekarza medycyny pracy nie wyraził zgodę na pracę powoda w tych warunkach. Zakład Karny w G. nie posiada etatów lepszych niż produkcja nakładcza.

/pismo k. 135, zeznania powoda k. 299v/

K. S. (1) cały czas ma sztywną rękę, nie może jej wyprostować, co utrudnia mu mycie się, golenie. Powód uczy się posługiwać lewą ręką. Przed przedmiotowym zdarzeniem zajmował się pracami remontowo – budowlanymi.

/zeznania powoda k. 299v/

U powoda rozpoznaje się przykurcz zgięciowego stawu łokciowego prawego, po zwichnięciu stawu łokciowego i uszkodzeniu tętnicy ramiennej, stan po operacyjnej rekonstrukcji uszkodzonej tętnicy. W oparciu przedstawiony materiał dowodowy nie wskazuje na to, że na obecny stan ręki powoda mogły mieć wpływ inne czynniki, które miały miejsce przed 11 września 2008 roku, czy też po tym dniu. Istniejące upośledzenie funkcji łokcia prawego powstały w trakcie zatrzymania powoda przez funkcjonariuszy policji w dniu 11 września 2008 roku.

Uraz z dnia 11 września 2008 roku spowodował trwały uszczerbek na jego zdrowiu w wysokości 15% (pkt 119b załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku).

Rozmiar cierpień fizycznych i psychicznych jest osobistym odczuciem pacjenta, jednak w przypadku powoda można przyjąć z dużą dozą prawdopodobieństwa, że w początkowym okresie były one stopnia średniego, następnie zmniejszając się.

Stan zdrowia K. S. (2) ze względów ortopedycznych jest utrwalony i nie należy oczekiwać istotnych zmian zarówno w kierunku polepszenia, jak i pogorszenia. U powoda nie występują, z uwagi na jego niepełnosprawność, zwiększone potrzeby. Stan jego zdrowia uniemożliwia mu pracę na wysokości i przy maszynach w ruchu.

/pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu ortopedii M. S. k. 188-190 wraz z ustną opinią uzupełniającą protokół rozprawy z 28.05.2013 r. – 00:02:27/

Z punktu widzenia chirurgii naczyniowej powód doznał uszkodzenia tętnicy ramiennej prawej, która wymagała rekonstrukcji przy użyciu własnej żyły. Mimo prawidłowo wykonanego zabiegu, nie stwierdza się przepływu w tętnicy łokciowej na wysokości nadgarstka. Tętnica łokciowa razem z tętnicą promieniową w tym miejscu zasilają tzw. łuk dłoniowy. Ponadto czucia w obrębie przedramienia są zaburzone.

Pod względem chirurgii naczyniowej uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 15%.

Cierpienia powoda związane z urazem i chorobą były nasilone w stopniu średnim.

Stan zdrowia K. S. (1) ogranicza go w wykonywaniu prac wymagających dużej sprawności ręki i wysiłków fizycznych. Potrzeby powoda nie wzrosną, a sprawność ręki będzie się zwiększała.

/pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu chirurgii naczyniowej A. K. k. 243-246/

Sąd dokonując ustaleń faktycznych, oparł się na powołanych wyżej dowodach.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim twierdził, że 11 września 2008 roku do mieszkania, w którym przebywał z O. K. i jego matką, weszli nieumundurowani, bez odznak funkcjonariusze policji, którzy bez żadnej przyczyny uderzyli go w głowę, wykręcili rękę do tyłu, kopnęli nogą oraz że podczas zatrzymania nie stawiał oporu. Ze sprawozdanie z postępowania wyjaśniającego dotyczącego przedmiotowego zdarzenia, notatek sporządzonych przez funkcjonariuszy policji, biorących udział z zatrzymaniu powoda oraz zeznań tych funkcjonariuszy M. M., P. J., R. R. wynika, że w trakcie zatrzymania powoda w mieszkaniu byli oni umundurowani, mieli na szyi założone

legitymacje służbowe. Natomiast z uwagi na to, że powód na widok policjantów zaczął uciekać, zachowywał się wobec nich agresywnie, jeden z funkcjonariuszy zastosował wobec niego siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających, a następnie założono mu kajdanki.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód dochodzi zadośćuczynienia za krzywdę i cierpienia w związku z zatrzymaniem go przez funkcjonariuszy policji, w wyniku czego doznał zwichnięcia stawu łokciowego prawego oraz zerwania tętnicy ramiennej prawej. Zasadność roszczenia należało więc rozważać w oparciu o przepisy art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2004 roku.

Przesłanką ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 23 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest bezprawność ich zagrożenia lub naruszenia. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Przepis 24 § 1 k.c. ustanawia domniemanie bezprawności działania. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych to pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Działanie nie jest bezprawne zwłaszcza wówczas, gdy jest oparte na przepisie obowiązującego prawa.

Postawa odpowiedzialności strony pozwanej wynika z art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa na gruncie tego przepisu są zatem: szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody. Odpowiedzialność Skarbu Państwa jest natomiast niezależna od winy.

Pojęcie niezgodności z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej trzeba rozumieć jako naruszenie nakazu czy zakazu wynikającego tylko z normy prawnej, a nie z zasad współżycia społecznego. Nie każde naruszenie prawa stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na gruncie art. 417 § 1 k.c., ale jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania uszczerbku poszkodowanego i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie tej szkody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 roku, sygn. akt V CSK 519/12).

Przyjmuje się, że przesłankę bezprawności ujętą w omawianym przepisie należy ujmować ściśle, chodzi tu więc o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, rozporządzeniami oraz prawem stanowionym przez Unię Europejską (por. J. Kremis (w:) Kodeks cywilny. Komentarz, pod red. E. Gniewka, Warszawa 2008, s. 707 i zaprezentowany przez tego Autora przegląd stanowisk na rozumienie pojęcia bezprawności; M. Safjan, Odpowiedzialność odszkodowawcza władzy publicznej (po 1 września 2004 roku), Warszawa 2004, s. 39; A. Doliwa, Zobowiązania..., s. 113).

Przenosząc powyższe rozwiązania na grunt rozpoznawanej sprawy, wskazać należy, że działanie strony pozwanej nie było bezprawne.

Na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku (Dz. U. 2011, Nr 287, poz. 1687) w granicach swych zadań Policja w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe.

Policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo m.in.:

1. legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości;
2. zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;

2a. zatrzymywania osób pozbawionych wolności, które na podstawie zezwolenia właściwego organu opuściły areszt śledczy albo zakład karny i w wyznaczonym terminie nie powróciły do niego;

3. zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia (art. 15 ust. 1 powyższej ustawy).

Zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 1 omawianej ustawy w razie niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom organów Policji lub jej funkcjonariuszy, policjanci mogą stosować następujące środki przymusu bezpośredniego: fizyczne, techniczne i chemiczne środki służące do obezwładniania bądź konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów.

W oparciu o § 1 obowiązującego w chwili zdarzenia rozporządzenia z dnia 17 września 1990 roku (Dz. U. 1990, Nr 70, poz. 410) policjant może stosować środki przymusu bezpośredniego z zachowaniem zasad określonych w art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Środki przymusu bezpośredniego mogą być stosowane po uprzednim bezskutecznym wezwaniu osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz uprzedzeniu o użyciu środków przymusu bezpośredniego, a w przypadku pocisków niepenetracyjnych dodatkowo po uprzednim oddaniu strzału ostrzegawczego.

Policjant ma prawo stosować następujące środki przymusu bezpośredniego:

1. siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony lub ataku,
2. urządzenia techniczne w postaci kajdanek, prowadnic, kaftanów bezpieczeństwa, pasów i siatek obezwładniających, paralizatorów elektrycznych, a także koleczek drogowych i innych przeszkód umożliwiających zatrzymanie pojazdu,
3. chemiczne środki obezwładniające,
4. pałki służbowe: zwykłe, szturmowe, wielofunkcyjne i teleskopowe,
5. wodne środki obezwładniające,
6. psy i konie służbowe,
7. pociski niepenetracyjne, miotane z broni palnej

(§ 3 ustawy).

Z kolei z § 5 ust. 1 omawianej ustawy wynika, że siłę fizyczną stosuje się w celu obezwładnienia osoby, odparcia czynnej napaści albo zmuszenia do wykonania polecenia. Natomiast przepis § 6 ust. 1 i 1b ustawy wskazuje, że kajdanki lub prowadnice można stosować wobec osób skazanych, tymczasowo aresztowanych lub zatrzymanych w celu udaremnienia ucieczki albo zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu. W przypadku gdy osoba jest agresywna lub niebezpieczna, można założyć kajdanki na ręce trzymane z tyłu.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika, że działanie strony pozwanej nie było bezprawne. Funkcjonariusze policji, stosując wobec powoda środki przymusu bezpośredniego podczas jego zatrzymywania, działali zgodnie z przepisami prawa. Kiedy umundurowani policjanci, wykonujący czynności rozpoznawczo – operacyjne, weszli do mieszkania, w którym przebywał powód wraz z kolegą, rozpoznali ich jako sprawców rozbojów. K. S. (1) na widok funkcjonariuszy zerwał się w stronę segmentu, na którym leżał nóż i próbował uciekać. Obaj mężczyźni zachowywali się agresywnie, nie wykonywali poleceń policjantów, stawiali czynny i bierny opór. Wobec zaistniałych okoliczności funkcjonariusze policji byli uprawnieni do zastosowania siły fizycznej wobec zatrzymanych w postaci chwytów obezwładniających. Wskazać należy, że pomimo zastosowania środków przymusu bezpośredniego powód i O. K. byli nadal agresywni, wyszarpywali się, blokowali ręce, uniemożliwiając sprawne założenie kajdanek. Dopiero dzięki

pomocy dwóch dodatkowych funkcjonariuszy zatrzymanym mężczyzną założono kajdanki na ręce trzymane z tyłu w celu udaremnienia ucieczki i zapobieżenia czynnej napaści oraz czynnemu oporowi. Nawet po założeniu kajdanek podczas prowadzenia powoda po schodach do samochodu był on pobudzony, agresywny, wyrwał się.

W tym stanie rzeczy przyjąć należało, że działanie funkcjonariuszy policji było zgodne z prawem. Tym samym nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa – (...) Komisariatu Policji Komendy Miejskiej Policji Ł., tj. szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody.

Mając na uwadze powyższe, powództwo podlegało oddaleniu.

Na marginesie podnieść należy, że roszczenie powoda o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz renty w wysokości 1.500 zł miesięcznie w związku z częściową utratą zdolności do pracy, zwiększeniem się potrzeb i zmniejszeniem się jego widoków na przyszłość, zgłoszone w piśmie na rozprawie w dniu 10 lipca 2012 roku, uległo przedawnieniu. Zgodnie bowiem z art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia w tym samym dniu, w którym doznał zwichnięcia stawu łokciowego prawego i zerwania tętnicy ramiennej prawej, czyli 11 września 2008 roku. Zatem roszczenie o zasądzenie renty zostało zgłoszone po upływie 3-letniego terminu wskazanego w art. 442¹ § 1 k.c.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda nieuiszczoną opłatą od pozwu i wydatkami poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa oraz zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, mając na uwadze jego trudną sytuację materialną i zdrowotną, przebywaniem w zakładzie karnym.

Zgodnie z przepisem § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002, Nr 163, poz. 1348, ze zm.) Sąd przyznał i polecił wypłacić na rzecz adwokata A. W. z funduszy Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 8.856 zł, w tym 1.656 zł podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.